

Întâia ofrandă - rugăciunea pentru norodul lui Dumnezeu Arhimandritul Efrem Vatopedinul (prima parte)

Mitrop. Athanasie: Binecuvântați, Gheronda! Vă mulțumim foarte mult pentru dragoste. Știm că este o noapte specială în programul pe care îl are Sfântul Munte, pe care îl are mănăstirea sfinților voastre, este noaptea dinspre Duminica Floriilor, și vă jertfiți din prețiosul timp al privegherii, dar frații noștri au mare nevoie să vă asculte și să ia binecuvântarea voastră.

Arhim. Efrem Vatopedinul: Gheronda, fac și eu ascultare de postul de radio și de Înaltpreasfinția voastră! Suntem în timpul privegherii, la Vecernie, la Vohodul mic și am ieșit puțin în pridvor ca să vorbesc cu dumneavoastră. Desigur, este știut faptul că aveți o legătură cu Sfântul Munte, din faptul că vorbiți tot timpul despre Sfântul Munte, despre perioada în care ați stat aici, despre legătura cu Athosul, despre Părinții aghioriți, despre Bătrânii Sfântului Munte. Îndeosebi închinătorii care vin aici, mai ales cei din Limasol, când ajung la noi la mănăstire, ne povestesc adeseori cele ce aud de la Înaltpreasfinția voastră. Într-adevăr, îi inițiați în spiritualitatea

aghioritică, care nu este alta decât spiritualitatea ortodoxă. Și socotesc că cei care spun că alta este tradiția aghioritică și alta tradiția cipriotă și alta, știu eu, tradiția sârbească, nu au temeii. Eu socotesc – și așa ziceau și Bătrânii de aici – că există o singură tradiție și aceasta este Tradiția ortodoxă. Cu aceasta ne îndeletnicim, pe aceasta vrem să o trăim și de aceea mă bucur că în Mitropolia de Limasol oamenii însetează după cuvântul aghioritic, însetează, în esență, după un cuvânt duhovnicesc. Și, desigur, acești oameni vin și la Mănăstirea Vatoped, care, precum știți cu toții, este o mănăstire a Maicii Domnului, o vatră a Maicii Domnului, singura mănăstire din lume împodobită cu șapte icoane ale ei făcătoare de minuni și unde se păstrează și Brâul Născătoare de Dumnezeu.

Iar în ce privește Sfântul Brâu, am avut surpriza să aflăm, din cercetările pe care le facem, că nu este vorba de un singur donator, cum am crezut la început, ci de doi donatori, care au dăruit mănăstirii două mari bucăți din Sfântul Brâu. Unul dintre ei este Împăratul Ioan Cantacuzino al Constantinopolului, Bizantinul, care a avut legături duhovnicești foarte strânse cu Sfântul Sava cel nebun pentru Hristos, un sfânt vatopedin. Sfântul Sava a fost părintele duhovnicesc al Împăratul Ioan Cantacuzino și datorită acestei legături duhovnicești foarte strânse, împăratul a dăruit Mănăstirii Vatoped multe icoane din arhiva și colecția lui personală, între care Sfântul Brâu al Maicii Domnului, capul Sfântului Ioan Gură de Aur și capul Sfântului Grigorie Teologul. Acestea erau avuția lui duhovnicească personală, alături de niște Evanghelii în manuscris pe care le avem până astăzi. Și mai spune tradiția că Împăratul Ioan Cantacuzino a devenit apoi monah la Vatoped, cu numele Ioasaf. Așadar, prima bucată din Sfântul Brâu o avem de la Ioan Cantacuzino, care a devenit mai târziu monahul Ioasaf. Iar cea de-a doua bucată din Sfântul Brâu, împreună cu o parte însemnată din lemnul Sfântei Cruci au fost dăruite de Sfântul Lazăr, cneazul Serbiei, care a fost mai apoi mare mucenic. Din aceste fapte se pare că Doamna Născătoare de Dumnezeu a hotărât să aibă Mănăstirea Vatoped ca pe o mare vatră a ei în Ortodoxie.

Deci astăzi ne mișcăm în acest loc în care în care au trăit atâția mari sfinți! Sunt mai mult de 70 de sfinți despre care se știe că au trăit aici, dar câți sunt despre care nu se știe! Și să vă spun și un amănunt. De curând ne-am ocupat să îngrijim spațiul acela, osuarul-tezaur de la subsolul Paraclisului Sfinților Apostoli – unde am găsit și moaștele Sfântului Evdochim – și am găsit destule alte moaște, pe care le-am luat de acolo. Și vreau să vă spun că unele răspândesc bună mireasmă, altele au în întregime culoarea chihlimbarului, iar cele ale preoților au mereu o cruce pe ele. Iar asta, crucea de pe craniu, așa cum spunea fericitul nostru Bătrân Iosif, este un semn că acei oameni au bineplăcut lui Dumnezeu prin lucrarea preoției lor. Ce vreau să spun este că întotdeauna în mănăstiri există oameni îmbunătățiți.

Desigur, nu numai la Vatoped, ci în tot Sfântul Munte și în toate mănăstirile ortodoxe. Și cei mai mulți sfinți rămân în nearătate, fiindcă, așa cum știți, sfinții se nevoiau mult să dobândească virtuți, dar se osteneau și mai mult să-și ascundă virtutea, așa cum am văzut și noi la sfinții contemporani. Căci îi odihnea să-l slujească lui Dumnezeu în ascuns, iar Tatăl, care vede cele ascunse, le va răsplăti la arătate, așa cum știm.

De aceea și noi vrem să transmitem compatrioților noștri acest mesaj, pentru că între ei și Mănăstirea Vatoped există o legătură specială, având noi aici așa de mulți călugări din Cipru. Precum știți, în fiecare an, când sunt vremuri bune și cu pace, găzduim peste 10 000 de pelerini ciprioți, frați ai noștri, care vin cu atât de mult dor și deschidere pentru a lua ceva din viața duhovnicească, pentru a dobândi un rod duhovnicesc prin întâlnirea cu monahii de aici și a se întoarce apoi în țara lor. Desigur, sunt și destui care vin din curiozitate, așa cum s-a întâmplat de curând, când a venit cineva care îi batjocorea pe clerici, pe preoți, pe episcopi... Și, sărmanul, a doua zi după ce a venit, a început să plângă, să se spovedească public și să spună: „Cât m-am înșelat și cât am greșit cu atitudinea mea față de Biserică!” Acum s-a întors în enoria lui și este unul dintre epitropii parohiei sale, ostenindu-se, suferind și purtând grijă de binele bisericii de acolo. De aceea este o binecuvântare să poată veni cineva aici, deși acum, precum a îngăduit Dumnezeu pentru păcatele noastre, suntem cu toții închiși. Și noi, aici, suntem izolați. După cum știți, în Sfântul Munte este interzisă intrarea și găzduirea pelerinilor, iar de curând am avut și o mare furtună și alunecări de teren... A fost vreme foarte rea și avem foarte multe pagube, încât administratorul Sfântului Munte a propus oficial conducerii Greciei ca Sfântul Munte să intre pentru șase luni în stare de urgență, fiindcă sunt atât de multe pagube încât s-au blocat drumurile. Nu se poate merge la Dafni, nu se poate merge nici la mănăstirile învecinate. Sunt multe pagube, dar slavă lui Dumnezeu, că într-adevăr El ne ține!

Din fericire, aici slujbele se fac toate, nu sărim nici măcar o singură slujbă, și astfel avem bucurie, că ne străduim să ne rugăm și pentru noi, și pentru dumneavoastră. Fiindcă, așa cum spunea Sfântul Siluan Athonitul, acest mare sfânt, călugăr adevărat este cel care se roagă pentru întreaga lume. De aceea să nădăjduim în rugăciunile, în buna-așezare, în jertfa și deșertarea de sine a monahilor. Căci acolo unde se află mănăstiri, și vorbim în special acum despre Sfântul Munte, ele sunt o binecuvântare pentru locul respectiv, pentru eparhia respectivă, fiindcă acolo se face rugăciune neadormită, de care avem atât de multă nevoie. Acum, într-adevăr, în acest răstimp pe care îl trăim, toată planeta se află într-o lipsă de certitudine, în agonie, în îndoială, în nesiguranță, și de aceea, în acest ceas când lumea simte această nesiguranță și îndoială, negreșit că rugăciunea se lărgeste. Mă refer la

rugăciunea oamenilor care s-au afierosit lui Dumnezeu. Cu adevărat acești călugări care sunt în pustie, care au ieșit „din pământul lor și din casa părinților lor”, acești oameni afierosiți lui Dumnezeu, aceștia răscumpără lipsurile lumii. De aceea și vedem că în Sfântul Munte, pe vremuri, întotdeauna binefăcătorii erau împărați. De ce? Pentru că ei ziceau: „Noi în lume avem treburi, avem griji. O să vă dăm danii ca să vă întrețineți și să viețuiți fără griji și să vă rugați pentru noi și pentru poporul nostru”.

De aceea și noi ne străduim, având o astfel de moștenire, să ne rugăm, fiindcă într-adevăr acum oamenii au nevoie de mângâiere. Iar mângâierea nu vine, desigur, numai prin cuvântul rostit, ci este și o mângâiere tainică ce vine din rugăciunea de taină izvorâtă din inima care se nevoiește să-L iubească pe Dumnezeu. Și socotesc că în Sfântul Munte sunt foarte mulți Părinți care „pățimesc” ceea ce spunea Sfântul Varsanufie, anume „lepădarea de sine întru cunoștință”. Iar acești călugări se roagă, aceștia suferă pentru întreaga lume. Îmi amintesc de pururea pomenitul nostru Gheronda, Bătrânul Iosif, care uneori, în timp ce vorbeam cu el, devenea dintr-o dată abătut. Vorbeam cu el și dintr-o dată devenea abătut. Și îl întrebam: „Aveți ceva, Gheronda, vă simțiți rău?” Și-mi răspundea: „Copilul meu, cineva suferă și vreau să mă rog, vreau să mă dăruiesc rugăciunii, ca să-l ajut pe acest om care suferă”. Așa sunt oamenii lui Dumnezeu, care prind cu urechea inimii durerile oamenilor, prind cu urechea inimii necazurile lor, aud ispitele lor și, într-un chip tainic dar substanțial, participă, într-adevăr, cu rugăciunea lor, iar oamenii primesc o liniște, un echilibru. Vine, din rugăciunile monahilor, un echilibru lăuntric în suflete, dar și un echilibru în viața socială.

De aceea și noi păstrăm această lucrare, rugăciunea, ca rucodelie de căpătâi. Deși monahii, așa cum știți, oferă și ospitalitate sau încearcă să facă uneori și milostenie din cele ce le prisosesc, totuși întâia ofrandă, ofranda esențială, cea care nu poate fi înlocuită cu nimic, este rugăciunea pentru norodul lui Dumnezeu. Pentru aceea și fericitul nostru Gheronda ne zicea: „Străduiți-vă să vă luptați corect, după legile duhovnicești, să vă nevoiți cu conștiință dreaptă, încât să vi se curățească inima și astfel rugăciunea voastră să aibă îndrăzneală la Dumnezeu. Fiindcă va veni ceasul – și cred că a venit – când oamenii vor vorbi mult, vor discuta mult, dar se vor ruga puțin”. Și socotesc că acum Dumnezeu, din iubire de oameni, din iubirea Sa părintească, îngăduie acesteia. Dumnezeu nu ne pedepsește, așa cum cred unii! Nu facem vreun canon fiindcă Dumnezeu se răzbună pe noi! Ci din milostivirea Sa, El vrea să tulbure puțin apele stătute ale nepăsării noastre și să ne ajute să ne trezim, să ne dorim mântuirea, să dorim sfințirea noastră. El vrea să se dezlipească inima noastră de această lume, fiindcă, din păcate, lucrăm pentru cele de aici, lucrăm pentru Ierusalimul cel de jos, iar omul care se împietrește de atâtea griji

pentru Ierusalimul de jos uită de Ierusalimul de Sus și nu cugetă cele de Sus, ci cele pământești.

Prin urmare, și în această ispită să facem așa cum, poate vă amintiți mai bine ca mine, zicea Sfântul Paisie: Îți aruncă diavolul cu o piatră? Ia-o și construiește-ți casa! Așa și omul duhovnicesc! El primește ispitele pe care le îngăduie Dumnezeu pentru multe și felurite pricini, dar nu uită că ispitele au mereu în ele și ceva bun. Și socotesc că și din această ispită – pentru care cu toții ne rugăm pentru toată planeta – socotesc că și din ea va ieși ceva bun, care va ajuta pe foarte mulți oameni, care se vor mai trezi, vor auzi mai bine mesajul Cerului, încât vor vedea și vor pipăi faptul că într-o clipă omul devine un nimic. Nu este așa cum cred unii, că dacă au bani și sănătate, au deja o „invulnerabilitate a nemuririi pământești”. Nu este așa! Omul este om, este făptură a lui Dumnezeu. Și așa precum azi, în Sâmbăta lui Lazăr, Hristos l-a înviat pe cel mort de patru zile, arătând că este Stăpân al vieții și al morții, așa și noi să ne agățăm de puterea lui Dumnezeu și de la El să așteptăm toate și spre El să căutăm cu nădejde pentru a primi putere de Sus. El să ne ajute să ne revenim și să ne bucurăm cu adevărat. Fiindcă, așa cum spune Sfântul Iacov, fratele Domnului, creștinul se bucură când are ispite: „Mare bucurie să socotiți, frații mei, când cădeți în felurite ispite!” Fiindcă oamenii lui Dumnezeu, așa cum i-am cunoscut trăind lângă ei, așa cum i-am simțit, stând la picioarele lor – după cum vă amintiți și Înaltpreasfinția voastră – aveau și ei ispite. Însă dincolo de ispite, dincolo de suferințe, dincolo de necazuri exista o dulceață a harului, care cu adevărat mângâia inima lor și se bucurau întru toate.